

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

PIK LL Ч. 187. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 25. вересня 1943. No. 187. Jersey City, N. J., Saturday, September 25, 1943. VOL. LL

ТРИ ЦЕНТИ в лучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ

в границях Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Важний крок у міжнародній допомогівій співпраці Аліантів

Представники чотирьох великих держав, отже Злучених Держав, Англії, Росії й Китаю, прийняли поправлений план для Адміністрації Допомоги й Реабілітації Об'єднаних Держав. Цей план увійде в життя на занятих територіях так скоро, як лише цього зажадають військові команди після звільнення якогось краю з ворожої окупації. Начерк плану складено на підставі всіх досі звісних недовіганих, що був прийнятливий для всіх інтересованих. Його вислали до урядів інших 29 держав до прийняття і есентуального примінення. — Секретар стейту Кор-

дел Гол назвав цей план „першим важним кроком у міжнародній співпраці інтересованих держав“. Він передбачує генерального директора цієї Адміністрації, а далі Центральний Комітет, що буде мати по одному представникови з Злучених Держав, Великої Британії, ССРСР і Китаю, а теж Раду, до якої висилатимуть всі члени Об'єднаних Держав по одному представникови. Генерального Директора буде вибирати Рада, хоч сам він не буде членом Ради. Заповідають, що таким Директором буде Герберт Г. Лімен, бувший губернатор ньюйорського стейту.

ПОМЕР БУВШИЙ У. С. С.

Аргентинське „Українське Слово“ подає, що помер в Буенос Айрес інж. Іван Кварцяний, родом з села Заболотці, Галичина. Ходив там до перемиської гімназії, звідки його викинули за організування страйку молоді із заборони святкувати свято Тараса Шевченка. З початком першої світової війни зголосився добровольцем до Українських Січових Стрільців, а в 1915 р. понав у московський полон. За революції зголосився до Української Армії, з якою перейшов долю і недолі. Вернувши до Галичини, переслідуваний польською поліцією втікає до Чехословаччини, де здає матуру, студіює на Празькій Університеті і дістає титул інженера-гірника. Від 1930 року перебував в Аргентині, беручи активну участь в народному життю, заробляючи на життя фізичною працею. Згодом став адміністратором „У. С.“ Помер у 48 році життя, залишаючи щирий жаль серед громадянства.

ПЕРЕМОГЛА „СЕРБЬСЬКА ЛІНІЯ“.

Відбулася четверта конвенція Сербського Народного Союзу, найбільшої сербської допомогівій організації в Америці, на якій, як подає „Американський Србобран“, „перемогли воля і цілі американського сербства“, бо „з вірою в Бога і в Сербство американські серби вибрали єдиний і правий шлях — сербську лінію“. Предсідником зістав вибраний Лука Кристіфорович, що заявив, що держатиме ось ту „сербську лінію“ і дбатиме „за добробут Сербського Народного Союзу, американських сербів і братів і сестер у старій батьківщині“.

ЯК ІНТЕРЕСУЮТЬСЯ НАРАДАМИ КОНВЕНЦІЇ?

На конвенцію (сойм) польської найбільшої допомогівій організації „Звйонзек Народови Польські“, що відбуває свої наради в Бостоні, вислали 25 польських газет своїх редакторів і кореспондентів для передавання звітів з нарад. Є польські газетарі з таких далеких стейтів як Вискансин. На початку конвенції цензор організації Сьветлік виголосив промову про політичну ситуацію в світі і зазначив, відчитавши писемко від президента Рузвелта, що президент подбає, щоби і „малі народи“ мали рівні права з великими. Предсідник Розмарек підкреслив, що американські поляки „є стопроцентними американцями і стопроцентними поляками“, та що „Звйонзек“ остане назавжди польською організацією і звязаною з Польщею. Замітне й те, що на конвенцію прибули представники конкуруючих польських допомогівій організацій та виголосили привітні промови, а жіноча конкуруюча організація перестала навіть і великий кішквітів, який поставлено на сцені, де перебувала президія. Преса підкреслила культурність ось такої поведінки.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАХОПИЛА ПОЛТАВУ Й ДОПЕРЛА ДО ДНІПРА.

Червона армія заняла Полтаву, котру німці знаменито укріпили, це дає їй контролю над важною залізницею здовж Дніпра. Коло Запорожжя й Києва вона доперла вже до Дніпра. У Білій Русі червона армія заняла Унечу, а захопивши Бузанову, найшлася на віддалі гарматного вистрілу від Смоленська.

„КАРПАТСЬКА РУСЬ“ ПРО „СВОБОДУ“.

Комунізуючо-кацапська газета „Карпатська Русь“ помістила догугу статтю з нагоди 50-ліття „Свободи“. І вилаяла її від першого слова до останнього в такий спосіб, як кількадесят літ тому лаяли її кацапи, а тепер більшовики на спілку з кацапськими давніми темняками. Ось і тому і „Карпатська Русь“ повторила усі можливі брехні з царського й большевицького періоду, звернені ніби проти „Свободи“, а власливо проти українського народу. Ось ту лайку треба вважати найбільшим признанням для „Свободи“, бо вона походить від ворогів американських ідеалів та противників визволення українського народу з неволі. Признання від таких людей було для „Свободи“ зневагою. Зате лайка вказує, що „Свобода“ іде по правильному шляху.

ХТО МАЄ БОРОНИТИ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ?

Між американськими поляками нема згоди щодо цього, як треба помагати політично Польщі. Найбільша польська газета „Дзеннік Звйонзкови“ пише, що американські поляки не повинні мішатися до справи границь Польщі, бо „цеї справи боронить польський уряд, що одинокий має на це право“. Американські поляки, пише часопис далі, „можуть урядови тільки „зичливо“ помагати, виявляючи льояльність американському урядови і през. Рузвелтови. У відповіді на те, „Нови Сьвят“ пише, що „Дзеннік Звйонзкови“ хоче заслонитись „льояльністю“ супроти Злучених Держав і ніби твердити, що ті, що боронять границь Польщі, є нельояльні супроти Америки. Ось те „вимахування американським прапором“, пише „Нови Сьвят“, це так якби підсування думки, що Америка вже дала згоду на новий розбір Польщі.

ГЕН. ЖІРО ЗАПОВІДАЄ ЗАНЯТТЯ КОРСИКИ ПРОТЯГОМ 10 ДНІВ.

По своїм повороті з Корсики, ген. Жіро заявив, що дві третини Корсики вже звільнені від німців, а решта острова буде звільнена протягом 10 днів.

Націсти знищили порт Неаполю

Видимо приготовляючися покинути околицю Неаполю, німці затопили 30 кораблів у порті Неаполю та знищили портові приспособлення. За один день аліантські війська підсунилися на тому фронті на 14 миль наперед.

НАЦІСТИЧНА ЕВРОПА ТРЯСЕТЬСЯ ВІД АЛІАНТСЬКИХ БОМБ.

ЛОНДОН. — Аліантські бомбовики доконали за останню добу рейдів на кольосальні розміри, нишучи промислові центри й комунікаційні вузли від Біскайського заливу на південному заході по Ганвер, Емден і Огденбург у Німеччині.

ЮГОСЛАВСЬКІ ПАРТИЗАНИ ВВІЙШЛИ ДО ТРІЕСТУ.

Словінські відділи югославських партизанів ввійшли до Трієсту й б'ються в місті з німцями. Їм помагає населення міста.

ФАШИСТИ ЛІНЧУЮТЬ ПРИХИЛЬНИКІВ БАДОЛІА.

З Італії приходять вісти до Швайцарії, що по всій Італії під нацистичною окупацією йде нагінка фашистів проти ворогів фашизму. Пійманих лінчують, мовляв, для приміру й для науки тим всім, що сміють опиратися фашистському републиканському режимови.

ГУБЕРНАТОР ПРО АТЛАНТИСЬКИЙ ЧАРТЕР.

Ж. Говард МекГрат, губернатор стейту Ровд Айленд, заявив, що Атлантійський Чартер є опертий на християнській моралі й визнає право малих народів до рівності перед Богом і людством та накладає обовязок на сильних боронити ті народи „навіть і супроти своїх союзників“.

КОЛЬОНІСТИ ВТІКАЮТЬ З УКРАЇНИ.

ОНА падає, що доносять з Букарешту, що маси німецьких та голяндських кольоністів покидають набуті на Україні господарства і вертають домів. Але вивозять з України все, що годні забрати: худобу, збіжжя, тощо. Кажуть, що всі шляхи з України забиті ось такими поворотцями. Нацистівська влада дораджує тим кольоністам осідати в Галичині, але вони не хотять, а просять, щоб їх доставити додому. Теж кажуть, що залізничні станції в Галичині так завалені повертаючими кольоністами, що нема де рушитись.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ЙДЕМО ВПЕРЕД

Американські часописи зовсім слушно підняли як небувалий факт видання урядом ньюйорського стейту шкільного підручника про відносини робітників і підприємців. Зовсім слушно називають вони цей поступок уряду відважним кроком у незвичайно делікатній політичній справі, бо ж книжка трактує про такі питання, як: колективні угоди робітників з підприємцями, право до страйку, чорні лісти й „контракти жовтої собаки”. Кожна з цих справ така спірна й така наладована почуванням, що до недавно всяку людину, яка важилася про ці справи згадувати, вважали радикальним революціонером.

Ньюйорський стейтовий уряд своїм поступком дав населенню мимоходом науку про цілі уряду. Коли уряд береться представити школярам справи відносин між робітниками й підприємцями, то цим він показує, хо-

ча цього може виразно не говорити, що й ці справи є важні для людського життя, що й про ці справи треба всякому знати, думати, говорити, й ділати, та що це є природний обов'язок уряду таких справ не закривати, а їх явно-славно вясняти.

Це вже нині не важне, що до недавно ще балачку про ці справи вважалося признакою небезпечної людини. Ці власне „небезпечні” люди видно добилися такої зміни, що нині й звичайна людина, навіть школяр, може про ці справи говорити без страху бути зачисленим між небезпечних людей. Можливо, що поступок ньюйорського стейтового уряду якийсь назаднячий уряд на півдні назве теж радикальним або червоним, але нині вже можна бути певним, що така визиванка на думаючих людей не зробить ніякого вражіння. Це хіба піднесе заслугу ньюйорського стейтового уряду.

З ПРЕСИ**ЩЕ ОДНА КАБЛЕГРАМА З МОСКВИ ДО У. Щ. ВІСТЕЙ.**

Совети надсилають до Америки „каблеграмами” раз - у - раз різні пропагандні статті, призначені в першу чергу для баламучення українських людей. Пересилають їх звичайно від „Всеслов'янського Комітету” в Москві до большевицьких У. Щ. Вістей та різних кацапських газет. Ось так у числі з 22. вересня подають У. Щ. Вістей статтю якогось Федора Корби, надіслану з Москви „каблеграмою”. В тій статті згадується як то тому чотири роки міліони з Західної України післи до Советів „прохання”, щоб їх прилучити до Советів, та „як довголітня мрія українців здійснилась і народ об'єднався в одну національну державу”. У статті пишеться теж і про німецький наїзд та нацистську окупацію українських земель, як і про польські переслідування українського народу за панування Польщі. Коли іде про те — то згода. Та зате інша справа з вихвалюванням советського режиму в Західній Україні, що мав би бути відмінним, коли по правді й він записав себе як нове мучеництво українського народу з додатком: висилкою соток тисяч на Сибір.

Пише Корба, що „міліони жителів Західної України нетерпеливо чекають на своє визволення”. І правду пише, а тільки неправдиво кінчить, коли каже, що

„вони хочуть лише одно — жити, працювати і боротись під радянським прапором в об'єднаній українській державі”.

Український наїзд — в Західній Україні чи в Східній — жде нетерпеливо на визволення, але не на таке, що несе йому нову неволю, а радянський прапор несе йому московську диктатуру, та не дає змоги Україні стати самостійною і вільною країною з таким ладом, який є ідеалом демократії.

ПРО ОДИН „ДРУЖНІЙ ВИСТУП”.

В большевицьких У. Щ. Вістях з 21. вересня, читаємо промову рабіна Абрагама Біка, представника українських євреїв, на комуністично-українському здвигові для привітання прибувших з Советів „професора Соломона Міхоельса і єврейсько-українського поета, підполковника Ілика Фефера”. Отсей рабін говорив на тому привітанні між іншим таке:

„Минули дні Петлюри, Колчака і їм подібних, коли ненависть штучно вціплювано між євреїв і не-євреїв України, коли бандити і вбивці намагалися робити поділ в домі України і цювати людину проти її брата... Вона (себто Радянська Україна. — Св.) терпіла за діла чорної віщі Петлюри і йому подібних”.

Ось така мова була потрібна рабінові, щоби представити, що в Америці тепер перебуває

„...великий поет України і борець — борець за непорушність української землі — Іцик Ферер”.

Большевицькі У. Щ. Вісті, передаючи це, зарекомендували промову рабіна як „дружній виступ представника українських євреїв”.

ПРО ВИБІР „ПАТРІЯРХА МОСКВИ І ВСЕЯ РУСИ”.

Каблеграми з Москви одержує теж і кацапська філядельфійська „Правда”. Отже в числі з 21. вересня подано аж дві такі „радіограми”, переслані „Всеслов'янським Комітетом” з Москви. В одній описує московський протоєрей Сергей Даєв, як відбувся „Собор Русской Православной Церкви” і як вибрано „Патріярха Москви і всея Руси”, себто патріярха Сергея. А в другій радіограмі Николай, названий „митрополитом київським і галицьким”, пише про те, яке значіння має „Собор всея Руси” і організування „Святішого Собору”. У тому вясненні митрополита кається, що у всі церковні питання „вглянув голова уряду — Сталін — з глибоким співчуттям”, та що „нема таких слів, щоби висказати чувства якнайглибшого вдовілля і захоплення” викликаних Сталіном і „його батьківським та приятельським тоном, з яким він говорив з представниками Церкви”.

У зв'язку з цєю розмовою з Сталіном, пише митрополит Николай ще таке: „Ось той історичний день, наша зустріч з великим вождом усеї Росії, всього нашого народу, з людиною, що веде нашу батьківщину до слави і розквіту, буде довго леліяти в глибині наших сердець. В кожному слові, в кожному русі ми відчували серце, горіюче батьківською любов'ю до своїх дітей”.

ПЕРЕВЕЗЛИ ФАБРИКИ З УКРАЇНИ В ГЛИБ РОСІЇ.

ОНА подає з Лондону, що думають знавці про воєнну советську промисловість. Кажеться, що як німці прийшли в Україну, то німецькі генерали, побачивши знищену індустрію, відразу пізнали, що буде біда та повідомили про це владу в Берліні. Зате Совети перевезли фабрики з України в глиб Росії там пустили їх в рух та виробляли весь час воєнні матеріали. Німці теж виробляли в Німеччині, але їм тяжко було доставити амуніцію на такі далекі фронти, бо повстанці руйнували комунікаційні шляхи. Теж і якість німецької продукції попсувалась. Ось ті знавці ще кажуть, що німці рахували на скоро перемогу в Соевтах і гірко перерахувались.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіз крові для подружого свідства.
● Гемороїди й желіаки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуговування.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

НЕ ПЕРЕПУСТИЛИ ЧЕРЕЗ РАДІО.

Бюро Воєнних Інформацій не перепустило через радіо те, що передала американська преса про промову польського міністра Ромера „про ненарушимість території Польщі”, як теж і те, що говорив бувший амбасадор Буліт про право Польщі до передвоєнних границь. Бюро пояснює, що такі промови могли б „викликати невдоволення інших союзників”.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребами по ціні так

нижкій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ І ОКИЦЮ**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ

І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646